

ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ УКРАЇНИ

**ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ТОВАРОЗНАВСТВА, УПРАВЛІННЯ ТА СФЕРИ
ОБСЛУГОВУВАННЯ**

**КАФЕДРА ТОВАРОЗНАВСТВА, ТЕХНОЛОГІЙ І УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ**

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**присвячена 80-річчю Заслуженого діяча науки і техніки України,
д.т.н., професора Львівського торговельно-економічного
університету
ІВАНА ВАСИЛЬОВИЧА СИРОХМАНА**

***ЯКІСТЬ І БЕЗПЕЧНІСТЬ ХАРЧОВОЇ
ПРОДУКЦІЇ І СИРОВИНИ – ПРОБЛЕМИ
СЬОГОДЕННЯ***

**25 ВЕРЕСНЯ 2020 РОКУ
М. ЛЬВІВ**

зразок 3 – карамель «БОНБОНІТА ФРУТ МІКС» цього ж виробника. Найменш конкурентоспроможним є зразок 1 – карамель «Дюшес від Домінік», виробництва ПрАТ «Полтава-кондитер», м. Полтава.

В роботі показано, що використання даної методики дозволить визначати уподобання споживачів щодо споживних властивостей продовольчих товарів, визначати їх конкурентоспроможність, що дозволить найбільш повно задовольняти потреби українських споживачів у товарах народного споживання.

**Євлаш В. В., д. т. н., проф., Савицька Н. Л., д. е. н., проф.,
Аксьонова О. Ф., к. т. н., доц., Євлаш Т. О., к. е. н., доц.,
Харківський держаний університет харчування та торгівлі
Сєноґонова Л. І. к. т. н., доц.,
Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка,
м. Старобільськ, Україна**

ВПЛИВ МАРКУВАННЯ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА СПОЖИВЧИЙ ВИБІР

Для українського суспільства, яка прагне до інтеграції у європейський культурний та економічний простір, постає надважливе питання запровадження у повсякденну практику норм та правил властивих європейській спільноті, зокрема соціальної відповідальності індивіда, бізнесу та держави, дотримання широких прав та свобод індивіда. України як держава-член ФАО, учасниця Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права [1, Ч.ІІ, ст. 11] визнає право на достатній рівень життя, включаючи право на достатнє харчування. Реалізація права індивіда на гідне (достатнє) харчування розглядається у нашому проекті відповідно до сучасного бачення принципу адекватності харчування дієтичним потребам людини, враховуючи обов'язковість забезпечення як державним, так і приватним сектором безпечності харчових продуктів та достовірної, зрозумілої інформації на упаковці.

Упродовж 2017-2019 рр. Україна прийняла низку законів у сфері харчування та безпечності харчових продуктів, які гармонізують європейське і вітчизняне законодавство та нормативно-правове регулювання у сфері харчового обігу. Проте їх імплементація у практику господарської діяльності триває і для вітчизняного ринку проблема оманливого маркування та реклами харчової продукції стоїть дуже гостро. Європа та світ мають вагомий досвід щодо регулювання питань маркування упаковки харчових продуктів, а Україна лише починає свій шлях запровадження європейських практик. Саме тому необхідні дослідження, які б пов'язували питання проблем недобросовісних практик у сфері маркування харчових продуктів та свідомого споживчого вибору корисних продуктів.

Інформація про харчовий продукт, відповідно до чинного законодавства «надається кінцевому споживачеві шляхом зазначення у маркуванні, інших супровідних документах та матеріалах або в інший спосіб (у доступній наочній формі)» [2, Розділ І, ст.10]. Відповідно, етикетки, маркування на них, зовнішній вигляд упаковки є важливим джерелом інформації, яка може бути використана споживачем для прийняття свідомого вибору продуктів харчування, планування харчування і дієти. Отже будь-яка інформація, що стосується здоров'я, не повинна вводити людей в оману з приводу дієтологічних переваг або ризиків. На сучасному етапі значущими проблемами України, як і багатьох країн світу, є так звані «хвороби цивілізації», причинно пов'язані зі змінами способу життя, у т.ч. складу раціону харчування та зниження фізичної активності. Особливу тривогу викликає розповсюдженість цих порушень у дитячій популяції. Взаємозв'язок захворювань і харчування в останні тридцять років став загальноновизнаним до 70%.

Дослідження проведені в Україні у 2019 році UNICEF разом із ГО "Український інститут соціальних досліджень ім. Олександра Яременка" показали що, відсоток підлітків із зайвою вагою у віці від 11 до 16 років складає приблизно 12% для хлопців і 7% для дівчат. Ожиріння

зафіксоване у 3% хлопців та 2% дівчат підліткового віку. Дослідження харчової поведінки підлітків показують, що серед цієї категорії має місце висока частота вживання солодких газованих напоїв, що містять цукор, більше ніж один раз на тиждень (42,4% опитаних), особливо серед хлопців (48,7% проти 37,5% серед дівчат). Збільшується вживання їжі, до складу якої входять штучні трансжири, що спричиняють порушення обміну речовин, захворювання нервової системи, серцево-судинної системи, печінки, підвищення рівня холестерину, ожиріння тощо. 75,2% опитаних більше ніж один раз на тиждень вживають солодощі, при чому понад третина з них (35,5%) вживають солодощі щодня в різному обсязі, особливо це стосується дівчат різного віку. Це може спричинити підвищення ризику виникнення різних захворювань (цукрового діабету, ожиріння, карієсу зубів) [3, ст.57].

З фактором харчування прямо або побічно пов'язане виникнення: онкологічних пухлин шлунково-кишкового тракту, молочної залози, матки, передміхурової залози, легень; діабету (більш ніж 422 мільйонів хворіють та 1,6 помирають кожен рік); серцево-судинні захворювання, подагра, надлишкова вага. Урбанізація та швидкий темп життя змінює харчову поведінку людини, що особливо проявляється у великих містах, наприклад, таких як Харків. Виникає потреба у швидкій їжі, особливо зранку. Такі обставини зумовлюють попит, наприклад, на сухі сніданки, які вживають для перекусу, на відпочинку тощо.

Дослідження доводять, що споживчий вибір робиться спонтанно, орієнтуючись на яскраву, зручну упаковку, довіру до бренду тощо. Саме на цьому ґрунтуються більшість недобросовісних практик, що сприяють продажу певних товарів. На цей час у споживчій поведінці все частіше домінує екологічна свідомість, мода на здоровий спосіб життя, як наслідок – попит на відповідні харчові продукти, тоді як для торговельних мереж реалізовувати швидкопсувний товар, яким, як правило, є натуральний продукт нераціонально. За таких умов компанії шукають способи сприйняття їх як більш чутливих до навколишнього середовища, найбільш поширеною практикою у цьому питанні виступає грінвошинг, що використовується для підтримки іміджу екологічно-орієнтованої компанії, отримання політичної підтримки, збільшення продажів, проте він лише зовні камуфлює продукт під екологічний чи зелений.

Практика оманливого маркування сприяє посиленню неінфекційних захворювань хвороб цивілізації (онкологія, діабет II типу, ожиріння, подагра, серцево-судинні тощо) серед населення. Зрозуміло, що соціально-ринкова економіка як модель суспільного устрою передбачає розподіл відповідальності за результати життєдіяльності між державою та індивідом, але вплив на споживчий вибір маркування (слова, описи, знаки для товарів і послуг (торговельні марки), графічні зображення або символи, що стосуються харчових продуктів, які розміщуються на будь-якій упаковці, етикетці, упаковці харчової продукції має здійснюватися без застосування оманливих технологій.

Список використаних джерел

1. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права URL https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042
2. Закон України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2639-19>
3. Соціальна обумовленість та показники здоров'я підлітків та молоді : за результатами соціологічного дослідження в межах міжнародного проекту «Здоров'я та поведінкові орієнтації учнівської молоді» : моногр. / О. М. Балакірева, Т. В. Бондар та ін. ; наук. ред. О. М. Балакірева ; ЮНІСЕФ, ГО «Укр. ін-т соц. дослідж. ім. О. Яременка». – К. : Поліграфічний центр «Фоліант», 2019. – 127 с.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

*ЯКІСТЬ І БЕЗПЕЧНІСТЬ ХАРЧОВОЇ
ПРОДУКЦІЇ І СИРОВИНИ – ПРОБЛЕМИ
СЬОГОДЕННЯ*
(у дистанційній формі)

Матеріали Міжнародної конференції

За зміст повідомлень редакція відповідальності не несе

**Поширення і тиражування без офіційного дозволу
Львівського торговельно-економічного університету заборонено**

Відповідальний за випуск

М. П. Бодак

Підписано до друку 25 вересня 2020 року